

Nf. 41.
(1)

17.

IO. HENR. CALLENBERGII
OBSERVATIONES
VARIÆ

Halæ MDCCXXXVI.

I.

AD initium dissertatiunculæ de aperiendis inter barbaras gentes scholis Chytræi pertinent verba, in oratione de statu ecclesiæ in græcia etc. prolata: *Fratres waldenses, in Bohemia habitantes, ut a sophistarum & monachorum contagiis longissime abesse viderentur, olim ne litterarum quidem & artium liberalium studia coluerunt. Ecclesiis præsumunt viri, latina lingue quidem ignari, sed vita honestissimæ, & in scripturis diligentissime exercitati.*

II. De variis religionibus egerunt Casparus

Scholis §. I. ubi de fastidio artium liberalium, ex vitiositate eas profitentium orto, agitur. Diligentissime exercitati. p. 38.

sparus Caluærius, & Eduardus Brerewoodus. Gentilium superstitiones generatim descripserunt Gisbertus Voetius, Abrahamus Rogerius, Godofredus Carolinus, Alexander Rossius, Vincentius Chartarius. Sacra, quibus Americani operantur, Petrus Martyr delineavit; & de christianorum religione, dominioque veri quid a simulacrorum cultoribus prædictum fuisse, narrat. Quam superstitiose a Sinen-

Caluærius *de variis orbis religionibus.* 1705.

4.

Brerewoodus *de varietate linguarum & religionum.*

Voetius *in diss. de gentilismo.*

Rogerius. *Opene deure tot het verborgene heydendom; tot Leyden.* 1651. 4. *Et germanice, mit anmerckungen und zugabe Christ. Arnolds, Nürnberg.* 1663. 8.

Carolinus. *Hedendaegsche heydendom.* Amst. 1661. 4.

Rossius *Unterschiedliche gottesdienste in der gantzen welt, Heidelberg.* 1668. 8.

Chartarius, *Neueröffneter gëtzentempel, oder beschreibung der heydnischen gëtter und gottesdiensts, mit Paul Hachenbergs vermehrung.* 1711. 4.

Martyr. *de rebus oceanicis.* 103. 109. 112.

174. 253. 278. 280. 345. 356. 357.

Prædictum. III. 112, 280.

Sinensibus colantur mortui, ostendit Buddeus.
De Cymbrica superstitione Arnkiel, & de im-
pio cultu, quo Slaui suos prosequuntur deos,
Ioannes Petrus a Ludwig. De vanissima
Persarum religione scripsit Thomas Hydius.

III. Quam deprauate narratas in vete-
ris testamenti codice res exponant Muham-
medani, subjecta poterunt exempla docere le-
ctorem. *Aaron.* Hottingeri histor. orient.
122. 124. 85. 86. 224. *Relandus de relig.*
mohammed. 41. not. *Abel.* id. 194. 219. Hot-
ting. 24. 25. *Abrahamus.* Alcor. Maraccii
sur. III. 64. not. *Andr. Mulleri excerpta ex*
msc. turc. de cognitione dei. VII. B. 3. b. med.
F. 1. init. *Leslie in legatione caesarea.* 31.
Hassenius in colloqu. turcic. 490. *Hott.* 48.
202. 203. 260. 51. 25. 49. 50. 245. *Reland.*
40. 43. 23. 44. not. 120. n. 31. n. 118. n.
Pocokius in specimine hist. arab. 6. 54. 96. 97.
98. 111. 115. 118. 120. 121. 143. 171. 177.

)(2

315.

Arnkiel. *Cymbrische Heydenreligion in 4*
Hamburg. 1703. 4.

Ludwig. *de idolis Slauorum.*

Hydius *Historia religionis Persarum, Oxonⁱ*
1700. 4. *Conf. de magis Lonic. hist.*
Turc. tom. I. 6. Plures gentilium su-
perstitionum enarratores ex Fabricii bi-
bliographia antiquaria innotescunt.

315. *Ilex eius in valle Mamre.* Loniceri hist. Turc. tom. II. 125. *Adamus* Haff. 454. 455. Muller. XI. *In quem pulverem sit reversus.* Id. G. I. b. *Bileamus.* Hott. h. o. 131. *Cainus.* id 25. 33. 34. Rel. 219. 194. *Chamus.* Hott. 36. *Daniel.* Rel. 41. n. Hott. 92. *David.* Mull. VI. Rel. 25. 33. not. 41. not. 23. n. Hott. 92. 93. 95. 97. 103. 113. *Elias.* Rel. 40. n. 41. n. Hott. 58. 59. 87. 88. 89. 90. *Templum, ei in Syria dedicatum.* Abulphar. 191. *Elisa.* Rel. 41. n. *Ephraim.* Rel. 41. n. *Esauus.* Hott. 53. *Moine varia sacra.* to. I. 305. fin. *Esdras.* Rel. 41. n. 220. *Esthera.* id. 249. *Goliath.* Hott. III. 113. *Hagar.* id. 8. Rel. 121. n. 250. Poc. 6. 121. 180. 314. *Haman.* Rel. 219. 217. *Henochus.* Haff. 481. Hott. 30. 32. 256. Rel. 22. n. 23. 34. n. 44. n. Alcor. Mar. 435. Poc. 138. 144. Mull. XI. *Jacobus.* Hott. 53. Mull. XI. Rel. 40. n. 118. *Iaphetus.* Hott. 37. *Iethrus.* id. 78. Mull. XI. *Iobus.* Hott. 54. 55. 56. Rel. 40. 219. Mull. XI. *Iochean.* Poc. 38. 40. *Jonas.* Mull. F. I. init. Hott. 59. 113. 114. 116. 117. 120. 178. Rel. 23. n. 41. n. *Iosephus.* Rel. 41. n. *Iosua.* ibid. Hott. 60. 68. 69. 72. *Isaacus.* Rel. 40. n. item in indice. Poc. III. 121. Hott. 25. 52. *Ismael.* Rel. 121. n. 40. n. 44. n. 75. n. 270. 120. n. Poc. 6. 38. 39. 40. 45. 97. 175. 120. 121. 122. 150. 169. 171. 177. 314. Hott. 57. 5. 56.

5. 56. 203. 210. 597. *Israel*. Hott. 53.
Lamechus. Hott. 33. 34. *Haff*. 453. Rel.
 40. n. *Moses*. Hott. 25. 77. 79. 80. 84.
 85. 48. 298. Rel. 23. n. 41. n. 31. 43. 233.
 252. Poc. 14. 180. 236. 309. Mull. XI.
Nathan. Hott. 93. *Nebucadnezar*. Rel. 160.
 Hott. 325. *Nimrodus*. Mull. VII. & F. 1.
 init. Hott. 46. *Noachus*. Poc. 36. 38. 138.
 Rel. 31. n. 40. n. 43. Hott. 34. 35. 284.
Nun. Rel. 41. n. *Peleus*. Hott. 44. *Pharao*.
 Rel. 219. 220. 233. Poc. 183. 309. Hott. 59.
Salomo. Rel. 32. n. 33. n. 41. n. 254. Hott.
 97. 98. 99. Mull. XII. *Ipsum fuisse Muham-*
medanum; Saadi rosarium. II. *Samuel*. Rel.
 41. n. Hott. 92. *Sarah*. Poc. 33. Hott. 9.
 11. *Sautus*. Hott. 112. *Semus*. Hott. 37.
 57. Poc. 35. *Sethus*. Mull. XI. Poc. 115.
 138. 144. Rel. 23. 40. n. *Simfon*. 131.
 IV. Paucis quoque exempla deprava-
 tarum a moslemis noui testamenti narratio-
 num proponam. *Elisabetha*. Rel. 157.
Gabriel. Hott. 143. *Herodes*. Rel. 41. n.
Iesus. Rel. 25. 34. 25. 42. n. 43. n.
 44. n. 31. 33. n. 221. 45. 224. 212. Poc.
 14. 179. 183. 184. Hott. 75. 122. 123.
 142. 149. 153. 156. 157. 158. 159. 221.
 409. 455. 514. *Dappers Palæst*. P. II. 213.
 b. Thom. Smith epistolæ duæ. 8. *Borhaned-*
din. 124. *Moine Varia sacra*. tom. I. 311.
Iohannes, baptista. Hott. 144. Rel. 41. n.
 ejus eadem ultum esse *Nebucadnezarum*. Alcor.
 Mar.

Mar. sur XVII. 7. in notis. *Maria*. Hott. 122. 124. 131. 133. 141. 142. Rel. 211. 214. 216. 223. 42. Poc. 183. *Paulus*. Hott. 345. *Zacharias*. Rel. 41. Hott. 107. 128, 129. 130. 134. 136. 137. 145.

V. *Subjungenda specimini indicis rerum, ad litteraturam arabicam pertinentium.*
Æthiopica lingua. Hujus & arabicæ magna conuenientia. Wottonii dissert. de confusione linguarum, in Chamberl. orat. Dom. 58. *Mediolanensis* typographia arabica. Bajerii hist. congreg. rom. 20. *Melindana* lingua regionis, in Æthiopia inferiore sitæ, ad arabicam prope accedens. David Wilkins in præf. ad Chamberlayn. orat. Dom. 27. *Parisiensis* typographia. Franciscus Sauarius de Breues, missus a Galliarum rege ad Turcarum imperatorem orator, cum ecclesiæ orientalis miserriam vidisset conditionem, huic mæderi studuit. Itaque typos arabicos parauit, quibus utiles libri in orientalium christianorum usum exscribantur. Hos typos redemit Richelius, cardinalis, ne homines, quos putabat hæreticos, illos obtinerent. Lutetiam ergo Parisiorum allata est typographia Sauiariana. Baierii hist. congreg. rom. 19. 20. *Patauina* typographia, ibid. *Romani* hujus linguæ professores in collegio Urbani, propagandæ fidei destinato, Philippus Guadagnolus, Bartholomæus a Pettorano, Antonius Aquilanus; Assmannus.

VI.

VI. Ad intellectum codicum arabicorum, qui jus muhammedicum exhibent, non parum conferent, quæ Thomas Smith de moribus turcarum tradidit. Lecturis Tamerlanis vitam, arabice expositam, proderit antea perlegisse, quæ Funccius aliique de illa scripserunt.

VII. Quod in duplici commentatione de doctrinæ evangelicæ puritate conseruanda docui, Lutheri sententiis poterit illustrari. Merita ejus in restituenta sincera doctrina, communi ecclesiæ nostræ voce, in libris symboli-
cis prædicantur. Henricus Majus in Lutheri theologia ostendit, quantum sub doctrinæ puræ studio lutheranorum scriptorum conducit lectio, quod controversiæ theologicæ mansuete tractari conveniat, quam iniquum sit, fidem cogere.

VIII. *Delineatio opusculi, quo sacrificiorum origo exhibeatur.* Lib. I, de sacrificiis
ante

De moribus turcarum, *in primis p. 30.*

Funccius *in orbe imperante p. 171.*

Lutheri sententiis. *tom. I. Ien. lat. fol. 165.*

b. 166. a. tom. IV. fol. 135. b. tom. I.

altenb. 6. b. 7. a. Comment. in genes.

XVII. 7. fol. 198. a.

Libris symbolicis. *præf. a. 30.*

In Lutheri theologia. *præf. xxx. 3. a. b.*

præf. ult. 15. pag. 6. 45. 216. 217.

299. 391.

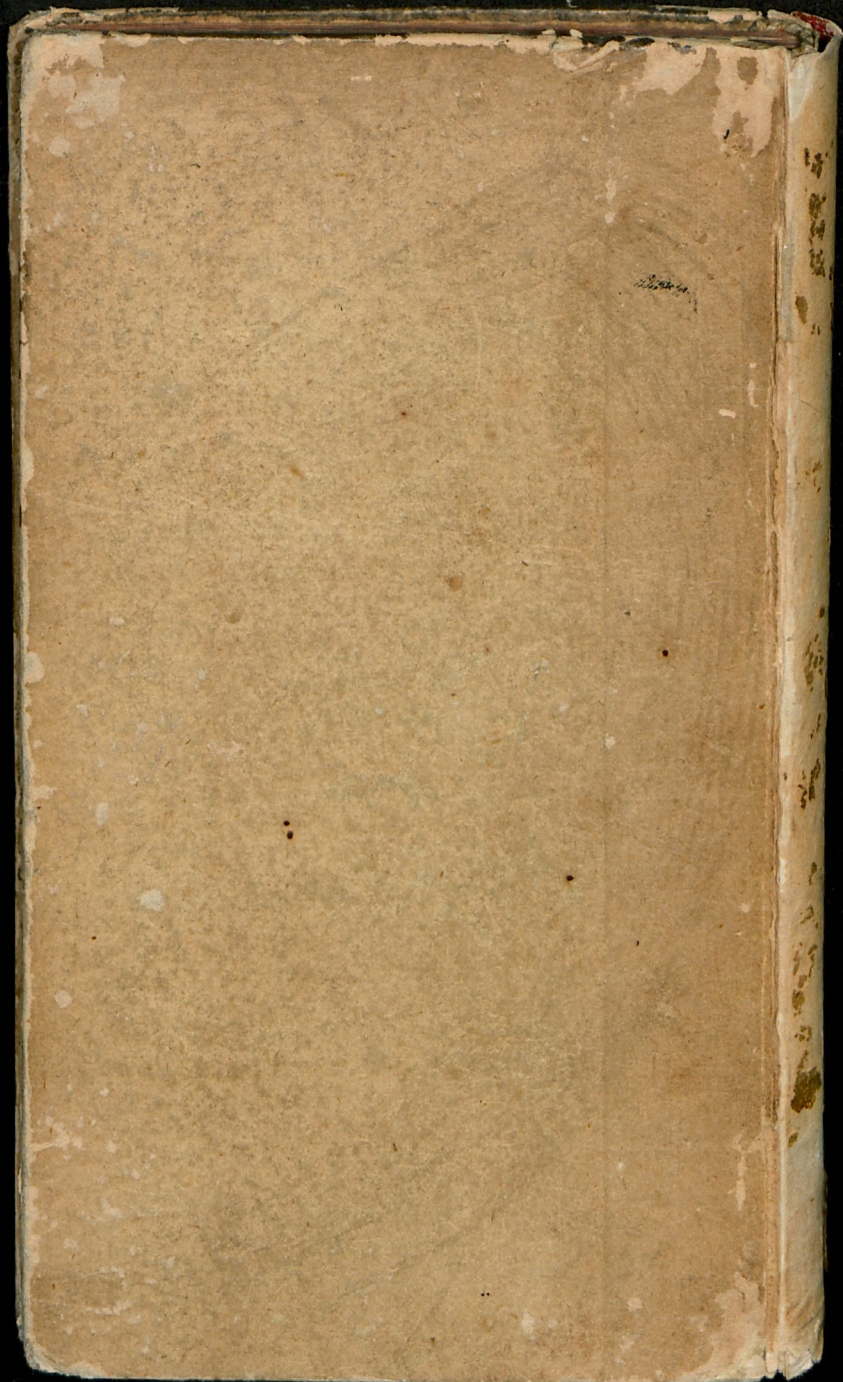
ante secessionem populi Dei ab aliis gentibus.
 Cap. I. ante diluuium : sacrificium Caini &
 Abelis, Enosi, reliquorum. Cap. II. de sa-
 crificiis, post diluuium celebratis a populi
 Dei maioribus : Noacho : Abrahamo, duas
 statuente aras, atque inuocante deum ; vica-
 rium immolante pro filio arietem : Isaaco :
 Iacobo, proficiscente in Mesopotamiam ; in
 patriam reuerso. Cap. III. de sacrificiis, in-
 stitutis ab aliis gentibus : in codice sacro me-
 moratis ; Melchisechi, Hiobi, & aliorum. Lib.
 II. de sacrificiis post secessionem populi Dei
 a gentibus reliquis. Cap. I. apud israelitas :
 mentio sacrificii apud Pharaonem, pascha,
 sacrificium sub fœderis institutione, vitulo
 oblatum, sub inauguratione Aaronis : sacri-
 ficia, in Canaane continuata ; idolis facta ;
 illorum abusus ad opinionem meriti. Cap. II.
 apud gentes alias : sacrificia Iethri,
 Balaaci, Ægyptiorum, re-
 liquorum.

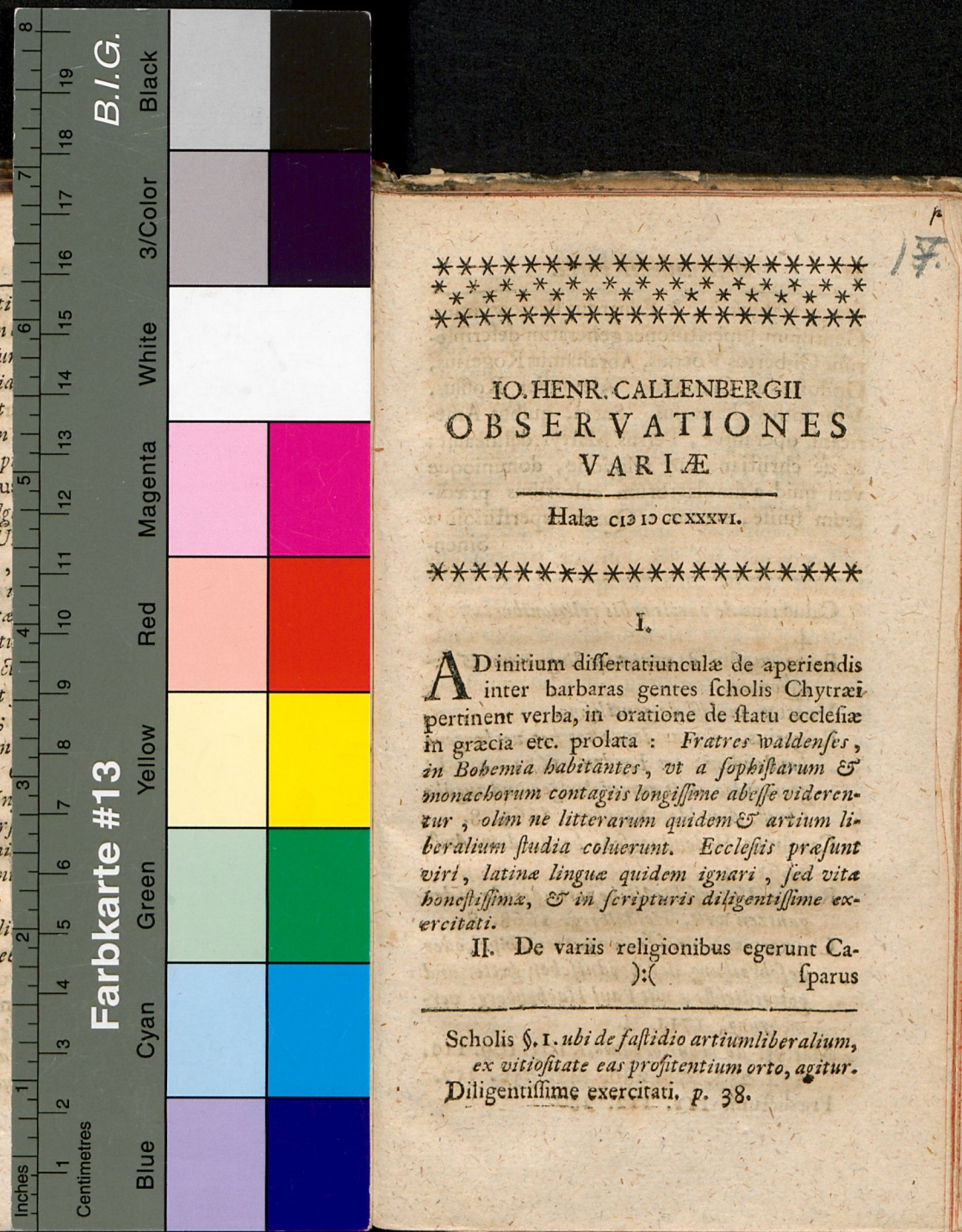
* (o) *
 *

Bd 1216,

S 8

B. C.

17

* * * * *

IO. HENR. CALLENBERGII
OBSERVATIONES
VARIÆ

Halæ MDCXXXVI.

I.

Ad initium dissertatiunculæ de aperiendis
inter barbaras gentes scholis Chytræi
pertinent verba, in oratione de statu ecclesiæ
in gracia etc. prolata : *Fratres waldenses,*
in Bohemia habitantes, ut a sophistarum &
monachorum contagiis longissime abesse videren-
tur, olim ne litterarum quidem & artium li-
beralium studia coluerunt. Ecclesiis præsumt
virt, latine linguæ quidem ignari, sed vita
honestissima, & in scripturis diligentissime ex-
ercitati.

II. De variis religionibus egerunt Ca-
):(
sparus

Scholis §. I. ubi de fastidio artium liberalium,
ex vitiositate eas profitentium orto, agitur.
Diligentissime exercitati. p. 38.